

7.4 Ústřední dopravní institut

Ukončení pracovního poměru bylo v dobách komunistických a stále je možné dvěma způsoby: dohodou a výpovědí. Dohoda není nějak blíže specifikována, pro výpověď je stanovena výpovědní lhůta, ta je dnes snad dva měsíce od posledního dne toho měsíce, kdy byla podána, a to jak ze strany zaměstnavatele, tak ze strany zaměstnance¹. Za komunistů se tato lhůta pohybovala od 1 do 3 měsíců podle doby trvání zaměstnání. Pokud výpověď dával zaměstnanec, mohl mu zaměstnavatel prodloužit výpovědní lhůtu až o půl roku, a zpravidla to dělal, protože byl (více méně uměle udržovaný) nedostatek pracovních sil. Pokud někdo chtěl měnit místo a měl něco dobrého vyhlédnuto, tak za onoho půl roku už místo k dispozici nebylo. V zákoníku práce byly vyjmenovány tzv. kvalifikované důvody, které uvalení oné půlroční lhůty nepřipouštěly. Patřil mezi ně odchod do tzv. organizovaného náboru (doly, hutě, stavebnictví), a také přijetí do nového zaměstnání na základě **konkursu**.

V ÚVTD se mi špatně nevedlo, ale přece jen mi bylo líto, že o zkušenosti ze stáže tam nebyl zájem, a k vedení podniku jsem měl určité výhrady. Ředitel Ing. Josef Matějů byl celkem příjemný pán, imponovalo mi, že nepoužíval služební auto, z práce domů chodíval pěšky, cestou v obchodě v domě, kde jsem měl stále trvalé bydliště, nakoupil; byl sice v KSČ, avšak rozhodně nebyl přesvědčený komunist (pro zajímavost: jeho dcera Jitka později přeložila do češtiny Attwaterův Slovník svatých). Myslím však, že nehledal pro podnik nějakou zajímavou perspektivu a hodně pil, dokonce se stalo, že pak nebyl "podepisovánšchopný" (a třeba na domluvenou služební cestu do Žiliny jsem musel jet ve vlastní režii). K tomu přistoupila i určitá touha zkusit si, jak konkurs vypadá, a tak jsem využil příležitost, když konkurs vypsal Ústřední dopravní institut (ÚDI²), který sídlil v témže pěti nouzovými jednopatrovými stavbami tvořeném objektu ve Skloněné ulici jako bylo moje pracoviště v ÚVTD, jen o dům západněji. Poskytoval stejné drážní výhody jako ÚVTD (režijní jízdné a snad tehdy ještě také režijní uhlí či brikety). V konkursu jsem uspěl, a tak další čtyři a půl roku jsem pracovně strávil o jeden dům západněji.

1. listopadu 1981 jsem nastoupil na katedře řízení v Ústředním dopravním institutu. Ředitelem institutu byl Ing. Antonín Jakubše (jeho syn, mající jméno po otci, byl v 90. letech ředitelem Čs. aerolinií), institut se dělil na tři odbory: metodický, vedený náměstkem ředitele Ing. Václavem Šefflerem, pedagogický, tvořený pěti katedrami a vedený JUDr. Janem Polenou, a ekonomický. Hlavní budova byla zmíněná nouzová stavba ve Skloněné ulici ve Vysočanech, součástí metodického odboru bylo oddělení tvorby učebních pomůcek (filmy, diapásma apod.) a pod ekonomický odbor patřilo školicí středisko na zámku v Loučeni s personálem pečujícím o zámek, zahradu a kuchyň; v Loučeni měla pracoviště i tamní studijní referentka Jana Matlasová z pedagogického odboru.

Katedra řízení³ byla jednou z pěti kateder patřících do pedagogického odboru a vedl ji Mirek (Miroslav) Rumler, asi o 6 let starší než já, otec dvou "náctiletých" dětí (starší syn, mladší dcera), v KSČ byl, ale cítěním ani jednáním komunist nebyl, a svěřil se mi, že má evangelické kořeny. O trochu starší než on byli další členové katedry Mirek (Jaromír) Řezáč a lidovecký poslanec (dnes by se

¹ Zaměstnavatel může kvůli závažnému porušení pracovní kázně dát i okamžitou výpověď.

² Stejnou zkratku používal i *Ústav dopravního inženýrství*.

³ Oficiálně: katedra socialistického řízení a organizace

řeklo zastupitel, zasedal v ONV⁴ Praha 5) Standa Krajíček. Na katedře pak ještě pracovali Věrka Novotná (po těžké leukémii, pod stálou lékařskou kontrolou, navenek celkem zdravá) a šedesátník vdovec Vlád'a Plachký. Všichni kolegové na katedře řízení byli inženýři. Vztahy mezi námi na katedře byly velice hezké, přátelské. Dalšími katedrami byly katedra ekonomiky, vedená Ing. Libuší Němcovou, katedra psychologie a personalistiky ([PhDr. Bohuslav Švec](#)), katedra práva (JUDr. Vladimír Zeman) a katedra jazyků.

Současně se mnou nastoupil na katedru ekonomiky Tonda Brunclík (Ing., snad zemědělský), asi o rok starší než já, člen KSČ, takový nezávislý samorost, malíř-amatér (místo fotoaparátu s sebou nosil blok a tužky). Z dalších pracovníků kateder bych se rád ještě zmínil o psychologu s širokým encyklopedickým rozhledem [PhDr. Bohumilu Geistovi](#)⁵, nicméně jemuž zcela unikalo, že pro vztah k lidem je dobré se na ně nedívat svrchu.

Práce v ÚDI byla rozdělena do tří oblastí. První, která byla nejdůležitější a v níž jsem se pohyboval převážnou část pracovního času, byla výuka, a to jak zajišťování kursů, tak i přednášení v nich. Mně se týkalo používání počítačů a matematických metod. Posluchači byli pracovníci rezortu dopravy, především vedoucí, ale měli jsme i kursy pro řadové pracovníky, z nichž pro mne nejdůležitější byl týdenní kurs práce s místenkovým terminálem u prvního počítačového prodejního systému u ČSD, označovaného ARES-1, koupeného od DR a východoněmeckého Robotronu. Konečně jsem uplatnil poznatky ze stáže, doplněné ještě vědomostmi ze školení, o němž jsem psal v závěru kapitoly 7.3.

Kromě školení pro pracovníky ČD jsme pořádávali od jara 1982 zprvu šestiměsíční, později čtyřměsíční kurzy pro vedoucí pracovníky kubánských železnic. V roce 1986 jsem byl pověřen být garantem tohoto kursu. Přednášek z aplikací matematiky a z výpočetní techniky zde bylo více, takže není divu, že mi tyto kursy docela přirostly k srdci. Ale teď se vrátí k obecnému povídání o ÚDI.

ÚDI se podílel i na některých výzkumných úkolech. Mne se tato oblast týkala jen okrajově, zato kolega Vlád'a Plachký si ji moc oblíbil a vůbec nechtěl učit. Měl zajímavou fintu, aby před posluchače nebyl poslán. Měl jen zbytky zubů a tvrdošíjně odmítal nějakou větší zubařskou práci ve své puse. Svého dosáhl. – Vlád'a byl velmi silný kuřák. Tehdy se na pracovištích běžně kouřilo, ale už tehdy měl nekuřák právo požádat, aby se v místnosti, v níž sedí, nekouřilo. V ÚDI posadili Vlád'u s kolegyní kuřačkou, která sice byla z jiné katedry, ale nikotin byl silnějším pojítkem než by byly společné pracovní úkoly. V rámci nějaké reorganizace musel Vlád'a, nacházející se již v penzijním věku, v rámci rezortu přejít do Odvětvového informačního střediska (ODIS), a tam seděl ve větší pracovně, kde pracovala také sestřenice Lidušky Luklové Noemi, a ta trvala na

⁴ Obvodní národní výbor, dnes by šlo o obvodní zastupitelstvo

⁵ Manželka Dr. Geista byla šéfkou Evinčiny maminky v knihovně Metroprojektu (součást pražského Dopravního podniku)

svém právu nebyť otravována nikotinem. A tak Vláda musil rozdělovat pracovní čas mezi kancelář a chodbu.

Třetí oblastí byl rozvoj vědního oboru, tedy tvorba různých studií pro potřeby ÚDI a "pro šuplík". Zde jsem se věnoval hlavně problematice růstu; byla to pro mne skvělá průprava pro další zaměstnání – pro vytváření dopravně ekonomických prognóz ve VÚŽ (Výzkumný ústav železniční) a na studium literatury, kterou mi při dvou konzultacích doporučil zkušený prognostik Ing. Miloš Zeman (ekonomickou prognostiku dělal dobře, zatímco jeho současné prezidentování je hrůza).

Po tvrdé zimě počátkem r. 1989 většina podniků přešla na pozdější začátky pracovní doby, avšak postupně se přecházelo zpět na osvědčené začátky dřívější. V ÚVTD jsme začínali cca v 7 hodin, v ÚDI byl začátek pracovní doby až v 8:30. Zpočátku jsem se s tím těžko vyrovnával, avšak uvědomil jsem si, že odpolední čas s dětmi si budu moci vynahradiť při společných snídaních a cestách s Jitkou a Petrou do školky, zatímco Evi mohla bývat ráno s Radkou doma.

Pokud jsem učil dopoledne nebo celý den v Loučeni, musel jsem být v 6:45 ve Vysočanech, odkud nás vezlo auto k loučeňskému zámku. Podobně po skončení výuky kolem 16. hodiny (v pondělí po 18. hodině) odváželo auto lektory zpět. V Loučeni začínala výuka v pondělí v 10 hodin, ostatní dny v 8 hodin. Vyučovací hodiny byly padesátiminutové, mezi nimi 10minutové přestávky. Od 12:50 do 14 hodin byla přestávka na oběd, jídelna byla v přízemí zámku, vařivali sice jedno jídlo, ale bývalo dobré. Někdy jsem si oběd nekupoval a dal přednost procházce po hezkém okolí, případně koupání v rybníce při cestě na Jabkenice; takovým bylo i mé poslední zimní koupání na mé 40. narozeniny (pondělí). Po obědě byly ještě dvě vyučovací hodiny (v pondělí čtyři, v pátek se končilo v poledne). Vyučovalo se většinou v dlouhých blocích, takže jeden kurs měl celý den, popř. aspoň celé dopoledne či celé odpoledne téhož lektora. Případné polední odjezdy či příjezdy lektorů se řešily použitím vlaku mezi Prahou a Nymburkem; k překonání vzdálenosti mezi Nymburkem a Loučeni sloužilo podnikové auto.

ÚDI měl k dispozici 4 auta; řidiči byli pracující důchodci. Nejvíce lidí pobrala Škoda 1200 pro 8 lidí vč. řidiče; řídli ji bývalý strojvedoucí Václav Kniha. Další tři auta byly Volhy a za jejich volanty sedali muži s vojenskými zkušenostmi; kromě originálního tankisty pana Hovorky, občas si pletoucího osobní auto s tankem, to byli za války ve Velké Británii sloužící letci [Karel Šeda](#)⁶ a [Jaroslav Šišpera](#). Ti, kdo s nasazením vlastních životů za druhé světové války bojovali proti nacistickému Německu na straně západních spojenců, byli od komunistů persekuováni a zpravidla prošli i vězeními. Od ředitele Jakubše bylo velice

⁶ V ÚDI se tradovalo, že před lety tam byl kurs konverzační angličtiny pro zahraniční zástupce rezortu; vyučujícími byli prof. O. Vočadlo a pan Šeda.

sympatické, že tyto pány zaměstnal a v ÚDI se těšili všeobecné vážnosti. Jako přednášející jsem se ovšem setkával i s lidmi z druhé části politického spektra. Do Loučeně jako externí lektoři v kursech pro vedoucí pracovníky jezdívali i pracovníci sekretariátu ÚV KSČ⁷. Co ovšem bylo docela příjemně překvapivé, s těmito lidmi se dalo zpravidla docela otevřeně mluvit a oni dovedli být k aktuálním poměrům kritičtí. Nikdy jsem před nimi neskrýval, že jsem křesťan, a nikdy to pro mne nemělo negativní existenční důsledky.

Moc rád jsem učil v kursech pro Kubánce. Přednášeli jsme česky, přednášky byly tlumočeny do španělštiny. Psali jsme pro ně i učební texty, já jsem napsal *Počítače a data (Las computadoras y los datos)* a *Matematické metody v řízení (Metodos matematicos en la dirección)*. Do španělštiny je překládaly české překladatelky. Uvědomil jsem si, že nerozumějící textu mohou překládat chybně. Příklad, který mluví za všechny. Mezi matematickými metodami jsem probíral i teorii hromadné obsluhy či čekacích jevů, ovšem pochopitelně jsem chtěl zmínit i klasické označení *teorie front*. Fronta má více významů, a není divu, že při oficiální komunikaci s Kubánci se nejčastěji vyskytuje ve významu bojovém (*frente*), přestože asi pro běžného kubánského občana je fronta jako "socialistický přístup k pultu", tedy čekací fronta, daleko častější. Taková fronta se španělsky označuje příznačně stejně jako *ocas*, tedy *cola*. Naštěstí jsem přeložený učební text prohlížel a místo *teoría de frentes* se tam včas dostala *teoría de colas*.

Přednášet jednu či dvě věty a pak mít pauzu, v níž zazní překlad, je o dost jiné než přednášet bez překladu. Během chvíle, kdy mluví tlumočnice, jsem si mohl co nejlépe v duchu zformulovat další větu a současně jsem se snažil něco z překladu pochytit, jednak abych aspoň trochu kontroloval, zda nedochází k chybě podobné jako ta výše zmíněná, jednak ve snaze trochu něco ze španělštiny pochytit. Myslím, že oba tyto cíle jsem sledoval docela úspěšně, takže se svými posledními Kubánci, jejichž kurs jsem garantoval, jsem už byl s to trochu španělsky komunikovat. Ale k tomu se vrátím později.

Do Loučeně jsem jezdil rád, i když to bylo časově náročnější než pracovní den ve Vysočanech. Prostředí zámku bylo velice příjemné. Vnitřní zařízení bylo nové, socialistické, patřila k němu však i pohodlná křesla ve sborovně. Pokud byl volný čas, bylo možno se procházet udržovaným anglickým parkem, případně zajít do obce či do lesa. A na podzim lákaly i některé silnice v okolí s bohatou nabídkou hrušek či švestek. Asi 5 km od Loučeně, již v mladoboleslavském okrese, jsou Jabkenice s krásným rybníkem, Smetanovou myslivnou, a také s užitečnou truhlárnou, kde jsem si jednou objednal na míru prkna na otevřené police do podkroví v Tejnické. Zájem o bytelnost připravované konstrukce způsobil, že

⁷ Ústřední výbor Komunistické strany Československa, orgán, který byl tehdy důležitější než vláda. Sídliil na nábřeží západně od Těšnova, tam, kde je dnes ministerstvo dopravy a ředitelství Českých drah. V čele ÚV KSČ stál od r. 1969 generální tajemník JUDr. Gustáv Husák (od r. 1975 byl zároveň prezidentem ČSSR – Československé socialistické republiky)

jsem je objednal s tloušťkou 2 cm, takže jsem pak musel dopravovat do Prahy pořádný "balík". Našel jsem si spojení autobusem z Jabkenic do Dobrovice a odtud vlakem přes Nymburk do Prahy. Dovezl jsem je zdravý a v pořádku; v souvislosti s ovocem kolem Loučeně na tuto episodku vzpomínám proto, že v autobuse, kde kromě mne byl snad jen jeden nebo dva cestující, na jednom místě řidič zastavil a oznámil přestávku na trhání či sbírání švestek. Bylo to moc příjemné, na jedl jsem se i nasbíral do batohu na cestu domů (ruce byly cestou cele zaměstnány prkny) na dobrovické náměstí sice dojel trochu se zpožděním, ale tam měl "čekačku", takže na nádraží jsem byl i s nákladem včas.

O prázdninách nabízel ÚDI svým zaměstnancům trávit dovolenou v loučeňském zámku. Využili jsme ji k týdenním pobytům v letech 1982 a 1983, při druhém z nich byl s námi i tatínek. Bydlení na zámku jsme si úžasně užívali. V prvním patře jižního zámeckého křídla jsme si žili na úrovni, obzvláště pokud jde o disponibilní plochu či prostor. První rok jsme měli dva velké pokoje (za sebou; v jednom jsme byli my rodiče, v druhém děvčátka), o rok později k tomu přibyl tatínkův pokoj se zvláštním vchodem z chodby. **Jídlo jsme si museli zařizovat sami, měli jsme na chodbě k dispozici vařič a nejzákladnější nádobí.** Snídali jsme s oblibou v parku, jídelní praxe našich dětí nebyla zcela kompatibilní se zámeckými komnatami, navíc při omezených možnostech bydlení. Obědvávali jsme v jednom z našich pokojů, případně z našich zásob venku na výletě. První rok jsme si užívali koupání v rybníce Jiváku, asi 3 km od zámku. S tatínkem jsme už tuto možnost neměli, Jivák byl nějak znečištěný, a tak jsme jezdili autobusem na koupaliště do nedalekých Seletic. Jednou jsme se chtěli vrátit do Loučeně posledním spojem, avšak na autobusové zastávce kromě nás nikdo nebyl a ani v autobusovém obratišti žádný autobus nebyl. A kdosi z kolemjdoucích se zmínil, že už viděl autobus odjíždět. Do odjezdu autobusu podle jízdního řádu ještě slušná chvíle zbývala. A tak jsem v restauraci u zastávky poprosil o možnost zatelefonovat si do loučeňské autobusové garáže, a tam jsem se dověděl, že autobus běžně nikoho ze Seletic zpět už nevozívá, a že už je zpátky. Prozřetelně jsem při představování uvedl, že jsem z ÚDI; hned mi slíbili, že pro nás pošlou auto, do kterého se nás všech šest vejde. Nečekali jsme dlouho, kombík přijel, za chvíli jsme byli v Loučeni, dokonce až na nádvoří zámku (garáž byla hned naproti parku), takže času navíc nás to stálo jen malinko, a jízdné jsme ušetřili.

Dalo by se říci, že vztahy mezi loučeňským provozem ČSAD⁸ a ÚDI byly nadstandardní, nicméně na první dva roky v ÚDI vzpomínám i jako na období výborných vztahů mezi mnou a zaměstnavatelem.

Vrátím se však ještě k prázdninovým pobytům v Loučeni. Asi největší výlet, který jsme tehdy podnikli, byla návštěva Jabkenic. Tamní Smetanova myslivna tvoří z této obce vděčný turistický cíl, nicméně mé vzpomínky se vztahují

⁸ Československá státní automobilová doprava; podnik provozující linkovou i zájezdovou autobusovou dopravu, a poskytující přepravcům dopravní služby i pro silniční nákladní dopravu

především ke koupání v tamním rybníce, které jsme si v plné šestičlenné sestavě užívali. Mezi Loučeni a Jabkenicemi je velice příjemná pěší cesta lesem. Během pobytů v Loučeni jsme se podívali také do Nymburka; pro mne to bylo dříve především přestupní místo a vlaková železniční křižovatka; nymburské opevnění s hradbami a vodními příkopy byly pro mne objevem.

Na rodinné dovolené v Loučeni vzpomínáme rádi. K dobré pohodě přispívalo příjemné prostředí zámku a parku. Doma jsme v té době televizi neměli, a teď jsme se mohli v klubovně, vzniklé ze zámecké knihovny s knihami i na galerii (šlo ovšem o novou odbornou a politickou literaturu)⁹, dívat na večerníčky v barevné televizi. Při našem prvním pobytu ani ne dvouletá Radunka Večerníčkovy *Dobrou noc* opakovala jako *ngongongo*, což zas po ní rád opakoval nejstarší kubánský posluchač¹⁰ p. Baute, který se už nějakou dobu těšil z funkce dědečka. Nevím, zda to nepovažoval za nějaký český slangový výraz.

Kromě zámku jsme si užívali i zámecký park se zajímavě členitým terénem, k němuž patřil i dřevěný můstek přes rokli nedaleko zámku a za zámkem v dolíku umístěný rybníček. Terén na zadní straně zámku byl zhruba o výšku patra níže než u vchodu z nádvoří, byl tam docela tajuplně vypadající zamřížovaný vstup do zámeckého podzemí, do něhož Jitunka umístila své vyprávění o zámeckém strašidlu Bubulovi. Bubulovy příběhy zaznamenány nemáme, ale tehdy její vyprávění zaujalo jak její mladší sestry, tak nás rodiče (šlo především o první pobyt, bez dědečka Jaroslava).

K rodinné idyle patřily různé chvíle v našich zámeckých pokojích. Hrávali jsme pexeso a snad i jiné hry, a zajímavou hračkou byl i školní mikropočítač, který jsem v Loučeni měl k dispozici. Co to vlastně bylo, o tom se zmíním později v souvislosti se svou činností v ÚDI.

Vzpomínání na loučeňské dovolené, které se mi hned při každé vzpomínce na ÚDI vybaví, jsem už nechtěl odkládat, a tak od pracovní oblasti přejdu k životu rodiny. R. 1982 šla Jitunka do první třídy, a tak jaro tohoto roku bylo poslední příležitostí vyjet na rodinnou dovolenou mimo hlavní prázdniny. Využil jsem výhod, které si navzájem poskytovaly drážní instituce, a v květnu 1982 jsme vyjeli na týden do Štrby do rekreační chaty pražského ÚVTD, mého předchozího pracoviště; šlo o malou chatu, která byla v příjemném prostředí na kraji lesa a připomínala železniční vagón. Byla tam vybavená kuchyňka a měli jsme tam úžasnou volnost. Hojně jsme využívali zubačku na Štrbské pleso a odtud podnikali výlety přiměřené naší sestavě; Radunka se nosila v krosně, k níž byla připevněna i taška na jídlo, plavky aj. Do žádných velkých výšek jsme se nepouštěli, ale v jarní tatranské přírodě jsme strávili hezké chvíle. Pobyt jsme ovšem neomezovali jen na Vysoké Tatry; zajeli jsme se podívat na západ do

⁹ Původní knihy prý byly po r. 1945 vyházeny oknem a vidlemi házeny na valník k odvozu do stoupy.

¹⁰ O kubánských posluchačích se zmíním dále. R. 1982 tam byli 6 měsíců, pobyt jim končil o prázdninách, další běhy tohoto kursu už byly jen 4měsíční.

Demänovských jeskyní, a na východ do Levoče a Spišské kapituly, odkud se nám naskytl pohled na nejrozhlejší československou zříceninu – na Spišský hrad.

Od září 1982 jsme v rodině měli školačku Jitunku. Měla to z Tejnické do školy blízounko, do budovy nad ulicí V Úžlabině, proti Břežanské ulici. Učila ji paní učitelka Kofroňová a její nejbližší kamarádkou byla Magda Poklopová¹¹. Magda bývala největší dívkou ve třídě a Jitka následovala hned za ní. Jitka byla dobrou žákyní, někdy s úsměvem přijímala na její vkus ne vždy přesné výklady paní učitelky o vesmíru, Sluneční soustavě a Zemi, na věci se dívala s nadhledem; nezapomenutelný byl její výrok, že nechápe, proč někteří spolužáci zlobí, když přece zlobit je docela námaha. Matematika jí byla blízka, už v první třídě si osvojila permutace, takže ve svém dopise ze školy v přírodě v Šebířově-Vyšetických (severně od Mladé Vožice) popisujícím tamní život psala o nabídce šesti jídel k prvnímu obědu. Měli totiž vepřovou (V) s knedlíkem (K) a se zelím (Z), a tak Jitka psala o výběru mezi VKZ, VZK, KVZ, KZV, ZVK a ZKV. Chut' mi pomyšlení na knedlíky nedělalo, ale Jitunčino uvažování v kategorii permutací Evinku i mne nadchlo.

Evinka po dokončení postgraduálního studia se dala do přípravy na doktorát. Nebylo to na postgraduálu nezávislé, dost ji k tomu inspirovala má kolegyně ze studií Věra Nováková, s níž se na postgraduálu seznámila a která se pro doktorát rozhodla mj. ze společenských důvodů: učila matematiku na strojní fakultě, a zatímco mladí asistenti z technických kateder byli pro studenty *pani inženýři*, ona byla *paní Nováková*. Trochu mě to připomnělo praxi z ÚDI, kde přednášející nemající akademický titul obdržel označení *soudruh*; byl jsem moc rád, že mě posluchačům představovali jako *doktora Nečase* a nikoli *soudruha N*. Pravidla pro přípravu na doktorát se podstatně změnila k horšímu; Evi, ač podobně jako já jej dělala z teorie vyučování matematice, tak naše rigoróza měla společný jen tento základní předmět. Mou volitelnou algebru a statistiku nahradily psychologie a pedagogika, a místo písemné rigorózní práce musela Evi dělat zkoušku z marxismu.

Marxismu se Evi nevyhnula ani u učitelského postgraduálu, který v této době už měla úspěšně za sebou. Tehdy tato zkouška proběhla svým způsobem mimořádně příjemně. Začala docela dramaticky: U examinátora v budově VŠE byla veliká fronta lidí čekajících na vyzkoušení; zájemci o zkoušku byli informováni, že nikdo nebude zkoušen přednostně. Pro Evinku hrůza – byla tam mezi dvěma Petruščinými kojenými. A tak přece jen o přednostní vyzkoušení požádala. Examinátor jí nejen vyhověl, ale byl velice příjemný a uznalý. Doma totiž měl malinké miminko...

¹¹ Magda byla Jitčinou spolužačkou jen do 4. třídy; Jitka pak odešla do školy se speciální matematickou třídou. Přítelkyněmi zůstaly, Magda byla Jitčinou svědkyní na svatbě a hodně volný kontakt trvá stále. Evi i já si s Magdou tykáme; tykali jsme si i s jejími rodiči; maminka Blanka však brzy zemřela na rakovinu. Když jsem byl předškolák či začátečník-školák, nakupovali jsme maso a uzeniny u Magdiny prababičky Kamarýtové (jezdila ze Zborova do ulice Na Palouku autem); v obchodě jí někdy pomáhal její tatínek (tedy Magdin prapradědeček) pan Bulánek.

Zprávu o Evinčině úspěšné rigorózní zkoušce jsem se dověděl telefonicky v Loučeni, bylo to na 12. ledna 1983. Na promoci Evi čekala kratší dobu než já – pouhých 180 dnů (oproti mým 184), do 11. července. Rodinné setkání na oslavu jsme pak měli v Tejnické. Sešlost byla na malý domek poměrně velká, přijeli Zadražilovi (snad i s dětmi), byla tam teta Lída Turečková, již přivezl o odvezl zřejmě nějaký její vděčný klient, byla tam teta Vlasta s oběma manželi.¹² Rodinná oslava za účasti čtyř generací (naši prarodiče, rodiče, my a naše děti) probíhala velice hezky, spontánně jsme se rozdělili tak, že dvě starší generace byly nahoře u Pagačů a dvě mladší u nás dole, což Honza Zadražil mile komentoval, že *ti dospělí jsou nahoře a my dole*.

Rok 1983 znamenal pro Evinku nejen doktorát a promoci, nýbrž i návrat k působení na gymnáziu. Šlo jí o to neztratit kontinuitu a nenechat si utéci nějaké dobré místo. Měla nabídku na školu pro pracující, kde by výuka byla ve třech odpoledních týdně. Potřebovali bychom bývali k tomu, aby Evinčina maminka v oněch odpoledních chvíli mezi Evinčiným odchodem do školy a mým příchodem z práce¹³ pohlídala děti. Nepodařilo se nám ji k tomu přemluvit; jako čerstvá důchodkyně se nechtěla vázat. Obrátili jsme se zas na Karla Vránka, jenže ten to pochopil tak, že Evi chce už učit za každou cenu, a jediné disponibilní místo bylo zas Nad Štolou. Když už Karel za tím šel, nebylo by dobré odmítnout. A tak Evinku čekaly dva roky na sportovním gymnáziu navštěvovaném hojně dětmi prominentů, a jako na jaře 1975 pod šéfováním neblaze proslulého ředitele, který ve všech konfliktních situacích se nekriticky stavěl na stranu rodičů a studentů proti profesorům. Učila tam s některými velmi sympatickými kolegy a kolegyněmi, z nich bych zmínil angličtinářku-ruštinářku Evu Poncovou, češtinářku-němčinářku Lad'ku Hájkovou, matematika-fyzika Františka Kopeckého a fyzika RNDr. Karla Bartušku. S prvními třemi zmíněnými jsme zůstali v kontaktu i po Evinčině odchodu ze "Štoly"; konec konců, oni se tam také nezdrželi dlouho.

S manželi **Evou a Robertem Poncovými** (*1951?, 1946) se navštěvujeme zpravidla jednou ročně. Robert je profesor kvantové chemie na přírodovědecké fakultě UK, pracoval v ČSAV (později AV ČR) a strávil několik několikaměsíčních pracovních pobytů v katalánské Gironě (šp. Geroně). S **Lad'kou Hájkovou** (*1958) jsme bývali v častějším a bližším kontaktu, avšak někdy po r. 2010 jsme s ní ztratili kontakt, naposledy jsme s ní mluvili telefonicky, když jsme byli r. 2015 v muzeu v Narbonne, pak jsme se jí už nedovolali, číslo přestalo být funkční, na své pražské adrese nebyla, její otec - vdovec se v Pardubicích přestěhoval a novou adresu na něho jsme neměli.

¹² Sestřenice Evinčiny babičky Lojzicky, nějak složitě příbuzensky propojená i s rodinou Nečasovou. S prvním manželem Václavem Synáčkem se rozvedla a vzala si MUDr. Jindřicha Blažka a pak všichni tři svorně bydleli v jednom holešovickém bytě. Teta Vlasta se docela ráda chlubila majetkem; Dan Drápal v době, kdy byl ještě holešovickým farářem ČCE a ona byla členkou jeho sboru, projevil obavy, že si koleduje o vykradení. Pokud však vím, k tomu nedošlo. Václav Synáček bývá v kontaktu s tetou Bohunkou (ještě před její emigrací)

¹³ V té době jsme už v ÚDI pracovali od 7 hodin ráno.

O **Františku Kopeckém** (*1947), otci pěti dětí, jsme snadno uhadli, že je katolík. Párkrát jsme se navštívili, František pak odešel učit na břevnovské gymnázium Nad Alejí. O důležitém setkání s ním počátkem roku 1990 se zmíním později.

RNDr. Karel Bartuška (1932-2008) byl zkušený a výborný profesor fyziky. Podílel se i na přípravě učebnic, Nad Štolou vybudoval skvělý a rozsáhlý kabinet fyziky, který byl v poměrně velké místnosti s nosnými sloupy. Zástupce ředitele pro sportovní výuku ovšem velké pochopení pro fyziku neměl (chybělo mu nejen pochopení, nýbrž i fyzikální znalosti, takže mu na mysl přišel úžasný nápad vytáhnout třídní knihu zeza tabule magnetem), a tak snil o tom přeměnit kabinet fyziky v posilovnu. Vzácný inventář kabinetu měl chuť vyhodit, naštěstí však jeho záměry by neschválili statici, neboť k jejich uskutečnění chtěl nechat zbourat nosné sloupy.

Dr. Bartuška se jednou svým kolegům svěřil, jak jako gymnazista k dvojce z chování přišel. Bylo to v době nástupu komunismu, a k výuce patřila návštěva sovětských budovatelských filmů. On si s sebou vzal krabičku s nějakou můrou či nočním motýlem. Během promítání tohoto okřídleného členovce vypustil, a on se usadil ve světelném kuželu a jako jakási třepetající se příšera se promítnul na plátno. Nezbylo než promítání přerušit, což onoho živočicha motivovalo, že odlétl na nenápadné místo. Nebyl vidět, promítání pokračovalo, hmyzí exemplář se aktivoval, a tak na plátně zas byl jeho gigantický průmět. Po několika opakováních promítání předčasně skončilo. Nějak se prořeklo, kdo byl autorem tohoto studenty asi vítaného, ale z politického hlediska nežádoucího scénáře. A tak tento v budoucnu uznávaný pedagog, po dobu 40 let předsedající v gymnáziu Nad Štolou předmětové komisi pro fyziku, poznal, jaké je to mít na vysvědčení dvojku z chování.

Zas s pomocí Karla Vránka se podařilo, že r. 1985 Evi odešla na Gymnázium Jana Nerudy do malostranské Hellichovy ulice, zprvu jen na zkrácený úvazek a jen na vyučování fyziky. Tehdy jsme netušili, že tam bude působit 35 roků.

Ve svém vzpomínání se teď vrátím k výuce v ÚDI. Do Loučeně jsem jezdil průměrně zhruba jednou týdně. V té době se běžně používaly velké sálové počítače (později nazývané dinosaury), a to převážně k zpracování hromadných dat. Všeobecné povědomí o možnostech počítačů bylo dost mdlé, a tak zařazení přednášek o tom, jak pracují počítače a jaké jsou jejich možnosti, bylo užitečné. Kromě nich jsem seznamoval účastníky kursů s teorií pravděpodobnosti, matematickou statistikou a s různými pro ekonomickou praxi užitečnými matematickými metodami, pro něž se tehdy používal termín *operační výzkum* (teorie front, teorie obnovy, statistické rozhodovací metody ...).

Velice rád vzpomínám na mnou garantovaný týdenní kurs pro erudované programátory, do nějž jsem zařadil mj. přednášky z teorie algoritmů vč. problému zastavení a řadu dalších teoretických partií. Závěrečný den kursu přednášel [Dr. Fiala](#) (kap. 7.2), který zabrousil i do oblasti filozofie, a odtud už byl jen krůček do teologie. Jeho přednášky jsem se samozřejmě také zúčastnil a potěšilo mě, že mezi účastníky byli křesťané, a kromě nich i takoví, jimž bylo křesťanství blízké. A tak závěrečná diskuse se dotýkala i víry.

Ve světě probíhal bouřlivý rozvoj mikroelektroniky, na který "socialistická" ekonomika nebyla s to přirozeně reagovat¹⁴. Československá vědeckotechnická společnost (VTS) přišla s iniciativou naši společnost v oblasti mikroelektroniky připovzdělat, a vyvinula k tomu jako pomůcku kufříkové mikropočítače; každá souprava byla tvořena dvěma vnějšně stejnými kufříky, přičemž v jednom byl mikropočítač vybavený mikroprocesorem Intel 8080, v druhém příslušenství umožňující demonstrovat různé řídicí aplikace a patřil k němu i reproduktor. Mikropočítač měl klávesnici s 16 klávesami pro vstup hexadecimálních čísel a několika málo dalšími řídicími klávesami a malý numerický výstupní displej. Vzpomínám si, že jsem jednou chtěl naprogramovat písničku. Žádný uchu lahodící výstup nebylo lze očekávat; zařízení umožňovala generovat jen obdélníkové kmity; výška tónu se dala naprogramovat délkou jednoho impulsu; délka tónu pak počtem těchto impulsů, který ovšem závisel na délce jednoho impulsu, tedy na výšce tónu. A samozřejmě vše jen ve strojovém kódu (a hexadecimálními číslicovými vstupy). Myslím, že jako učební pomůcka to bylo vymyšleno docela dobře. Bylo vyrobeno několik desítek (či dokonce stovek) exemplářů a počítalo se, že si je různá školicí a vzdělávací zařízení koupí. V té době neexistoval trh a ceny výrobků určoval Federální cenový úřad, a pro něj zde vznikl velký problém. Mikropočítač byl zjevně učební pomůckou, ale ministerstvo školství se k mikropočítačům jako k pomůcce nehlásilo. Kalkulace cen ovšem záležela na zařazení do určité kategorie, školním mikropočítačům toto zařazení chybělo (byla to učební pomůcka, avšak kvůli netečnosti ministerstva školství to oficiálně učební pomůcka nebyla), a tak jim bylo souzeno místo na kursech a školeních ležet ve skladu v historickém domě v centru Pardubic, kde sídlila tamní pobočka VTS. Realita přece jen tak špatná nebyla; určití pracovníci VTS na vlastní zodpovědnost počítače z pardubického skladu v rámci daných možností školicím zařízením půjčovali, a tak i mne pro čtyři dvojice kufříků šofér pan Hovorka, bývalý tankista, do Pardubic zavezl. Počítače jsme vyzvedli, on vzpomínal, jak v Pardubicích sloužoval a jak to tam zná, zajel pro něco na dnešní náměstí Čs. legií a nenašel žádnou ulici, kterou by se dalo vyjet, vypadalo to, že tam jsou samé jednosměrky do náměstí, a tak se rozhodl vycouvat, cestou si pak koupil čtvrtinu grilovaného kuřete, pootevřel okénko, pravou rukou držel volant, levou kus kuřete, který okusoval a okousané kosti vyhazoval otevřeným okénkem ven (tedy vlastně do protisměru). Asi zvyk z tanku. Z Pardubic jsme jeli do Loučeně, kde kufříky dostaly v Loučeni bezpečné místo k uložení, já příslušný klíč, a tak pomůcka mohla za mé asistence sloužit jak účastníkům kursů, tak i našim holčičkám během prázdninového pobytu.

Neoficiální vybavení školicích center mikropočítači s sebou přinášelo i problémy se servisem. Kdo opraví neprodaný přístroj? I to svým způsobem lidé z VTS zvládli. Bylo lze se

¹⁴ Na západě běžné kapesní kalkulačky se u nás daly zprvu koupit jen v Tuzexu; tuzexové koruny (bony) bylo možno oficiálně získat jen ze zahraničí (případně výměnou za "tvrdou" zahraniční měnu). Na černém trhu se bony prodávaly za značně přemrštěnou cenu, a tak pořízení kalkulačky bylo hodně nákladné.

obrátit na určitý podnik či výzkumný ústav v Žilině, zdarma, bez papírování, na počkání, ale také bez jakéhokoli zprostředkovatele, bez možnosti posílání (s příslušným pojištěním; konec konců jak pojisti věc, jíž nejsou s to přiřadit cenu). Jednou jsem takto "na otočení" do Žiliny jel, tam v noci, kuffík s počítačem jsem měl vedle sebe tak, aby mne jakýkoli pokus o jeho odcizení probudil; tak cenné ty mikropočítače, aby to stálo za to mě nějak uspat, zas nebyly. Odpoledne jsem se vracel hodně unaven. Vlaky jezdily mnohem pomaleji než dnes a v některých stanicích (Bohumín, Přerov) dlouho stály. V Bohumíně jsem měl tehdy štěstí – přímo před okénkem mého kupé byl stánek s občerstvením. To jsem si té kávy považoval.

Když se akce "školní mikropočítače" rozjížděla, uspořádala VTS týdenní školení pro školitele v Kralupech nad Vltavou. Bylo to ve školicím zařízení podobného typu jako to loučeňské, základní délka kursu byla také 32 hodin týdně (4 hodiny za půlden, od pondělka odpoledne do pátku dopoledne), šlo ovšem o moderní budovu, byla na pravém břehu Vltavy. Dojížděl jsem denně z Prahy, krátký páteční program mě inspiroval k odpolednímu výletu přes Hostibejk do Velvar.

V ÚDI jsem konečně měl možnost využít své zkušenosti ze stáže v Berlíně. ČSD koupily od Němců místenkový systém, daly mu název ARES a začaly připravovat personál. K přípravě patřilo i berlínské školení školitelů v roce 1984, o němž jsem psal v kap. 7.3. První školení v Československu mělo proběhnout na centrální úrovni v ÚDI. Připravil jsem projekt kursu a s bývalými kolegy z ÚVTD jsem domluvil, kdo bude školit. Teoretická výuka zůstala mně, praxi u terminálů vedly Jitka Říhová (účastnila se také zmíněného školení v Berlíně) a Jitka Košátková. Spolu s kolegy z ÚVTD jsme připravili na loučeňském zámku jakousi dostatečně velkou místnost, avšak bez oken, na praktickou výuku s terminály připojenými do drážní sdělovací sítě (zámek měl jakési strategické poslání a byl určitým uzlovým bodem sítě, takže připojení terminálů nebyl technický problém). Školení samo bylo příjemné, jednou se ho neúčastnili šéfové, nýbrž prostí zaměstnanci. Zajímavé bylo pozorovat rozdíly mezi mladšími a staršími pokladními, ty mladší manipulovaly s terminálem suverénně, avšak hodně chybovaly, starší měly před technikou ostych, ale když po rozmýšlení nějakou klávesu stiskly, byla to ta správná. Zkušenost, která se - sice v jiných dimenzích - promítá i do současného vztahu lidí k technickým informatickým prostředkům.

Významným v době mého působení každoročně opakovaným kursem byl půlroční, či pak čtyřměsíční studijní pobyt vedoucích pracovníků kubánských železnic. Zahrnoval poměrně široké spektrum teoretických přednášek, seznamovali se i s praxí u ČSD a měli v programu i některé všeobecné exkurse a výlety. Garantováním kursu byli pověřeni kolegové Honza Paulík (PhDr.) a Mirek Řezáč (Ing.)¹⁵, v roce 1986 jsem dostal Kubánce na starost já. Znamenalo to, že kromě přednášení jsem musel zajišťovat různé akce mimo Loučeň, přičemž jsem

¹⁵ Mirek Řezáč se nedlouho po mém nástupu stal vedoucím katedry, když Mirek Rumler povýšil na vedoucího odboru. Při té příležitosti jsem se zástupcem vedoucího katedry stal já místo Standy Krajíčka, který se netěšil ředitelově oblibě.

mohl navazovat na zkušenosti svých kolegů. Ze své iniciativy jsem zařadil návštěvu průhonického parku; bylo to ještě před jarním otevřením, a tak jsem o ni musel požádat vedení Botanického ústavu ČSAV¹⁶, jemuž park patřil. Velice milým překvapením bylo, že jsme dostali španělsky mluvícího průvodce. A i když jindy Kubánce nebylo možno přimět k rychlé chůzi, španělsky mluvící průvodce po zimou poznamenaných cestách v probouzejícím se parku to zvládl. A tlumočnice si mohla mlčky prohlížet park. – Rád také vzpomínám na exkursi na pražský Hrad s výkladem ve španělštině. Kubánci přijeli vlakem na Wilsonovo nádraží, kam jsem pro ně objednal autobus; v objednávce jsem uvedl počet účastníků a nenapadlo mě, že autobus bude přesně "na míru"; chtěl jsem se exkurse zúčastnit také, a to i s Jitunkou. A tak jsme operativně využili MHD a na místo dorazili téměř včas. Docela úspěšně jsem Jitunce španělský výklad překládal. Tak jsem si s uspokojením uvědomil, že něco ze španělštiny jsem už pochytit.

Chloubou Československých železnic byl (a snad dosud je) Železniční zkušební okruh u Cerhenic (na síť drah je napojen v žst. Velim). A tak Okruh byl každoročně na programu kubánského kursu. Kubánci mezi Loučeni a Nymburkem cestovali pronajatým autobusem, a jinak použili vlak, což znamená pěknou zajižďku. A tak když se po seznámení s okruhem vraceli do Loučeně, mohl jsem jim do vlaku v Poděbradech zamávat; došel jsem tam pěšky. A navíc jsem mohl zažít rozměry Okruhu, neboť jsem jeho vnitřkem prošel. - Onen kubánský kurs v roce 1986 jsem nedogarantoval. Ale o tom až později.

Během doby, kdy jsem tam byl zaměstnán, někteří kolegové odcházeli, jiní přicházeli. Odešel (na ministerstvo či na generální ředitelství) Slávek Švec, přišel Luba Šimek, můj předchůdce v "kurátorování" na Jarově, profesí stavební inženýr – tunelář (v původním smyslu slova, tedy odborník na stavbu železničních tunelů). Patřil na katedru ekonomiky a byl všeobecně přijímán jako velice milý, hodný, laskavý, avšak pomalý a málo praktický. Pro mne bylo moc příjemné být na pracovišti s kamarádem ze sboru.

Na přelomu let 1985 a 1986 přišli na katedru řízení dva mladí kolegové inženýři Petr Skolek a Honza Fikáček. To už se vědělo, že Mirek Řezáč a já se chystáme odejít. Po Mirkově odchodu (také nevím, zda na GŘ či na ministerstvo) se Petr stal šéfem katedry a při té příležitosti se jeho zástupcem stal Honza F. Petr přišel z Metroprojektu; myslím, že ač mladý, měl pro vedení katedry dobré předpoklady.

Petr měl zkušenosti ze světa železničních staveb. Vzpomínával z Metroprojektu na starého kolegu Ing. Cyrila Suka staršího, jehož mladší syn Ing. Cyril Suk mladší byl ředitelem Správy přestavby železničního uzlu Praha, sídlícího ve Španělské ulici nad Wilsonovým nádražím. Petr mi poradil, abych tam nakouknul. Při vstupu do této budovy by člověk očekával mapy pražských železnic, fotografie a seznámení s projekty. Realita však byla jiná: Fotografie

¹⁶ Československá akademie věd; dnes v rámci ČR působí Akademie věd České republiky (AV ČR)

tenistů a tenisových zápasů, ve vitrínách i některá ta trofej. Ing. Cyril Suk ml. patřival k našim nejlepším tenistům, jeho předčasně zesnulá manželka Věra, roz. Pužejová, bývala naší tenisovou jedničkou.

[Honzá Fikáček](#) byl nesmírně originální kolega. Přesvědčený komunista, s manželkou Broňou se seznámili na nějaké akci SSM¹⁷. (později, v době, kdy už jsem v ÚDI nepracoval, se rozvedli). Ač mu matematika nebyla blízka, usiloval o znevěrohodnění či přepracování Einsteinových závěrů promítnutých to teorií relativity. Velkým překvapením pro mne bylo, když se po roce 1989 stal vůdčí osobností českého Menza klubu, přičemž vyjadřoval radost ze změny poměrů. Setkal jsem se s ním pak jednou, na vítání brožury o Josefu Vavrouškovi z nakladatelství Fedora Gála. Honzovo členství v Menza klubu jsem chápal spíš jako svědectví o klubu než o Honzovi.

V ÚDI se chystala k vydání série brožur z matematických metod v řízení, snad i z iniciativy matematicky erudovaného Ing. Vladimíra Svobody z ÚVTD, který byl autorem několika textů. Já jsem se měl stát redaktorem této edice, přičemž tento vydavatelský počin nepatřil naší katedře, nýbrž z ne zcela pochopitelných důvodů metodickému odboru, v jehož čele už nestál příjemný a velkorysý náměstek ředitele Ing. Šeffler, nýbrž dost konfliktní Ing. Ježek, tvrdý komunista, který vyžadoval i od matematických publikací, aby byly "ideologicky na úrovni". Edice vyšla po řadě nepříjemných jednání s vedoucím odboru a více méně příjemných setkáních s autory; jen Vladimíra Svobodu jsem překvapil tím, že jsa pohoršen nesmyslně velkým počtem dekadických míst ve výpočtových tabulkách (nekriticky převzatých z počítače) jsem výpočty přepočítával a našel tam chyby.

Po věcné stránce byla práce na knižnici příjemná, avšak jednání s Ing. Ježkem ji výrazně kalila. A také potvrzovala zhoršující se atmosféru v ÚDI¹⁸. Po konzultacích s různými přáteli a známými jsem se rozhodl snažit se o odchod do Výzkumného ústavu železničního (VÚŽ). Nakonec se ukázalo, že je jednodušší do VÚŽ nastoupit bez konkursu než přes něj, a protože se to ÚDI hodilo¹⁹, nedokončil jsem ani svou péči o Kubánce, předal ji Petrovi Skolkovi, a v polovině května 1986 nastoupil ve Výzkumném ústavu železničním. Když jsem se byl s Kubánci v Loučeni loučit, docela obstojně jsem se domlouval španělsky. Od jednoho z nich jsem dostal knížku, o níž jsem četl a po níž jsem toužil, aniž by mě bylo bývalo napadlo, že ji někdy získám. Šlo o španělský překlad původně portugalského originálu knihy brazilského dominikána *Freie Betta: Fidel y la relogión*". Autor vzpomíná na svou návštěvu Kuby, především líčí své rozhovory s nejvyšším kubánským představitelem. Maje tuto knihu jsem si pořídil i nějakou španělskou gramatiku a snažil jsem se opravdu trochu do španělštiny vniknout.

¹⁷ Socialistický svaz mládeže

¹⁸ Jejím důsledkem

¹⁹ Za komunistů měly různé instituce omezeny shora i zdola počty zaměstnanců, a zřejmě při jakési "inventuře zaměstnaneckého stavu" v ÚDI jeden přebýval, a já jsem byl na odchodu, a tudíž bylo snadné se mě zbavit rychle dohodou

S odchodem z ÚDI končilo na několik let období, kdy jsem do zaměstnání mohl chodit pěšky. Krátká vzdálenost mezi pracovištěm a domovem měla své výhody. Nejvíce jsem ji ovšem ocenil v souvislosti nikoli s vlastním, nýbrž s tatínkovým domovem. Jednou, když byl tatínek na několik dní mimo domov, mu Evi šla uklidit byt a při mytí sprchového koutku povolila kohoutek na studenou vodu tolik, že závit vřetene vypadl ze závitů matice a voda nešla zavřít. Evi pro mne volala "SOS" do práce do Vysočan, já jsem všeho nechal a volil jako nejrychlejší dopravu domů pěší chůzí prokládanou během. Díky dobrému fungování odpadu se nic nestalo a pro mé, sice chabé, avšak přece jen nenulové instalatérské znalosti nebylo problémem u roztočeného kohoutku závit vřetene do matice zatlačit. A tak to dobře dopadlo.

Delší cesty do zaměstnání, ať už vedly na Smíchovské nádraží nebo do Braníka, pro mne otevřely dveře četbě beletrie, a tak jsem si jich docela považoval. V dopravním prostředku pro četbu byly ideální podmínky. A nová práce mi otevřela nové obzory, a tak, i když jsem v ÚDI byl rád, změny z května 1986 jsem nikdy nelitoval.

Březen 2021